

POLITECHNIKA POZNAŃSKA

Zastosowania Metod Inteligencji Obliczeniowej

Tomasz Pawlak

Plan prezentacji

- Sprawy organizacyjne
- Wprowadzenie do metod inteligencji obliczeniowej
- Studium wybranych przypadków zastosowań IO

Dane kontaktowe

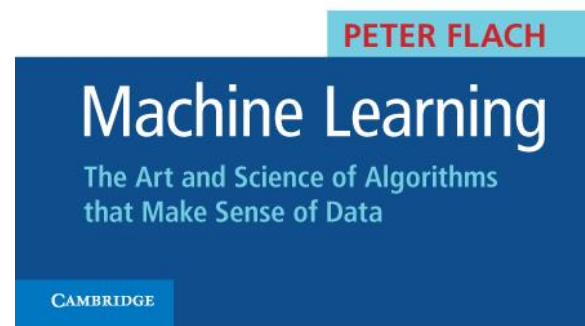
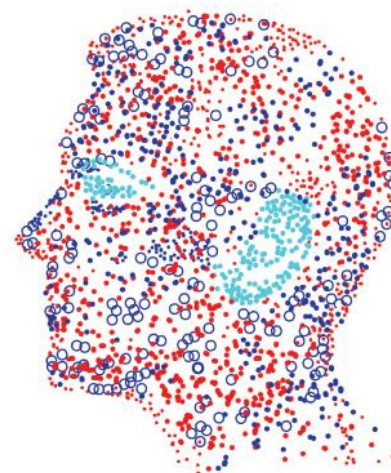
- Tomasz.Pawlak@cs.put.poznan.pl
- www.cs.put.poznan.pl/tpawlak
- Pokój: 1.6.6 BT
- Konsultacje:
 - Piątek 9:30 – 11:00
 - Lepiej: umawiać się mailowo

Plan wykładu

- Studium wybranych przypadków zastosowań IO
- Uczenie maszynowe
 - Paradygmaty uczenia maszynowego
 - Wybrane metody uczenia maszynowego
- Programowanie genetyczne
 - Podstawowe sformułowanie
 - Rozszerzenia

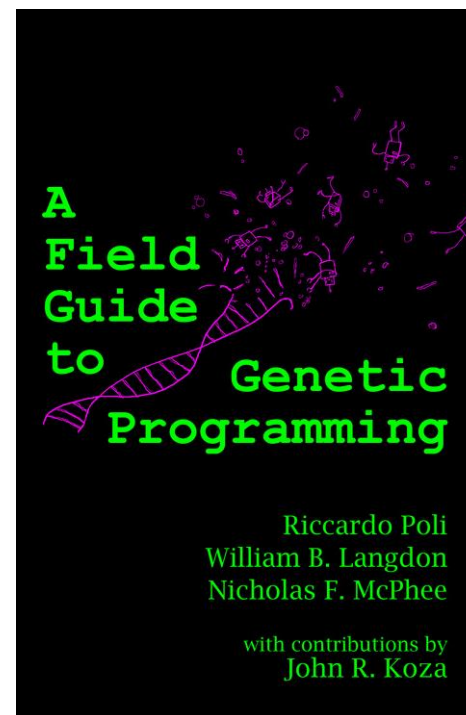
Bibliografia: uczenie maszynowe

- Peter Flach, *Machine Learning: The Art and Science of Algorithms that Make Sense of Data*, Cambridge University Press, 2012

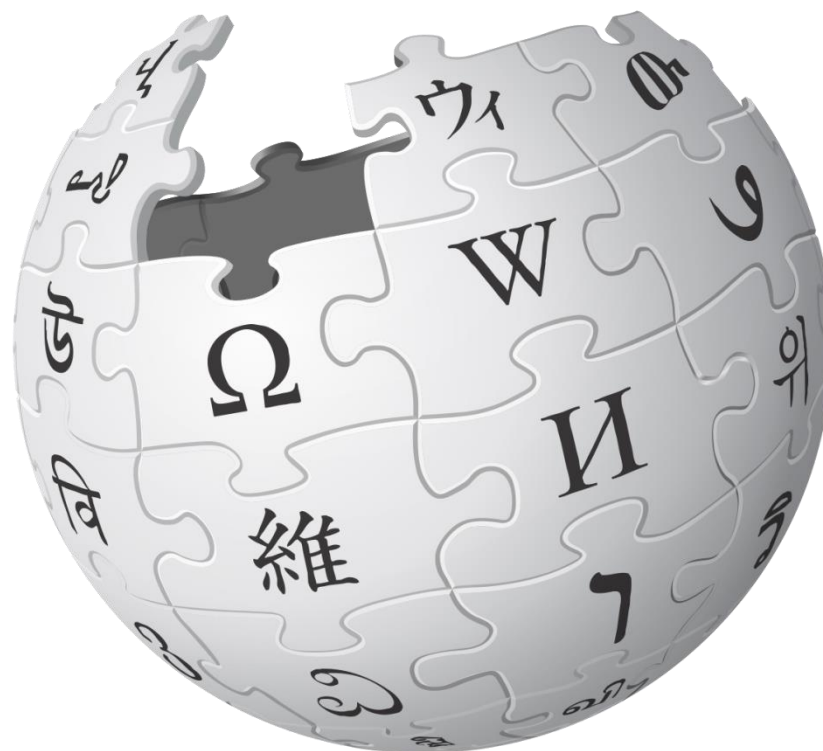
Bibliografia: programowanie genetyczne

- Riccardo Poli, William B. Langdon, Nicholas F. McPhee, *A Field Guide to Genetic Programming*, lulu.com, 2008
- <http://www.gp-field-guide.org.uk/>

Bibliografia

- Wikipedia!
 - Ale raczej angielska

Zakres laboratorium

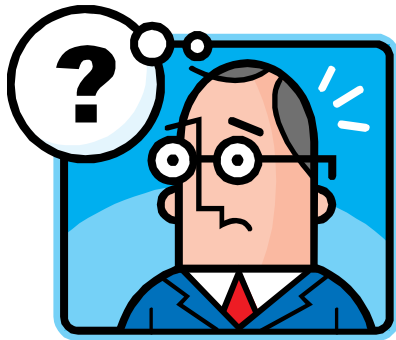
- Klasyfikatory drzewiaste
- Klasyfikatory regułowe
- Regresja symboliczna

Zasady zaliczenia

- Wykład
 - Test
 - Obecność nieobowiązkowa

- Laboratorium
 - Realizacja trzech projektów ćwiczeniowych

Pytania?

Co to jest „inteligencja obliczeniowa”?

Co to jest „inteligencja obliczeniowa”?

- Inteligencja Obliczeniowa (ang. Computational Intelligence, CI)
 - Zbiór inspirowanych biologicznie metod uczenia się
 - Budowa modeli procesów rzeczywistych
 - Wspólna cecha
 - Uczenie z niedokładnych, niepewnych lub częściowych danych
 - Stosowane tam, gdzie klasyczne metody (ręcznego) modelowania nie sprawdzają się

Inteligencja sztuczna vs obliczeniowa

Inteligencja sztuczna vs obliczeniowa

Inteligencja sztuczna

- ➔ Obliczenia twarde
(ang. hard computing)

Inteligencja sztuczna vs obliczeniowa

Inteligencja sztuczna

- Obliczenia twarde
(ang. hard computing)
- Logika binarna
 - Prawda i fałsz

Inteligencja sztuczna vs obliczeniowa

Inteligencja sztuczna

- Obliczenia twarde
(ang. hard computing)
- Logika binarna
 - Prawda i fałsz
- Wiedza kodowana ręcznie

Inteligencja sztuczna vs obliczeniowa

Inteligencja sztuczna

- Obliczenia twarde
(ang. hard computing)
- Logika binarna
 - Prawda i fałsz
- Wiedza kodowana ręcznie
- Metody klasyczne

Inteligencja sztuczna vs obliczeniowa

Inteligencja sztuczna

- Obliczenia twarde
(ang. hard computing)
- Logika binarna
 - Prawda i fałsz
- Wiedza kodowana ręcznie
- Metody klasyczne
- Siłowe przeszukiwanie

Inteligencja sztuczna vs obliczeniowa

Inteligencja sztuczna

- Obliczenia twarde
(ang. hard computing)
- Logika binarna
 - Prawda i fałsz
- Wiedza kodowana ręcznie
- Metody klasyczne
- Siłowe przeszukiwanie

Inteligencja obliczeniowa

- Obliczenia miękkie
(ang. soft computing)

Inteligencja sztuczna vs obliczeniowa

Inteligencja sztuczna

- Obliczenia twarde
(ang. hard computing)
- Logika binarna
 - Prawda i fałsz
- Wiedza kodowana ręcznie
- Metody klasyczne
- Siłowe przeszukiwanie

Inteligencja obliczeniowa

- Obliczenia miękkie
(ang. soft computing)
- Logika rozmyta
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności itp.

Inteligencja sztuczna vs obliczeniowa

Inteligencja sztuczna

- Obliczenia twarde
(ang. hard computing)
- Logika binarna
 - Prawda i fałsz
- Wiedza kodowana ręcznie
- Metody klasyczne
- Siłowe przeszukiwanie

Inteligencja obliczeniowa

- Obliczenia miękkie
(ang. soft computing)
- Logika rozmyta
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności itp.
- Odkrywanie wiedzy z danych

Inteligencja sztuczna vs obliczeniowa

Inteligencja sztuczna

- Obliczenia twarde
(ang. hard computing)
- Logika binarna
 - Prawda i fałsz
- Wiedza kodowana ręcznie
- Metody klasyczne
- Siłowe przeszukiwanie

Inteligencja obliczeniowa

- Obliczenia miękkie
(ang. soft computing)
- Logika rozmyta
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności itp.
- Odkrywanie wiedzy z danych
- Symulacja procesów naturalnych

Inteligencja sztuczna vs obliczeniowa

Inteligencja sztuczna

- Obliczenia twarde
(ang. hard computing)
- Logika binarna
 - Prawda i fałsz
- Wiedza kodowana ręcznie
- Metody klasyczne
- Siłowe przeszukiwanie

Inteligencja obliczeniowa

- Obliczenia miękkie
(ang. soft computing)
- Logika rozmyta
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności itp.
- Odkrywanie wiedzy z danych
- Symulacja procesów naturalnych
- Symulacja inteligencji ludzkiej

Inteligencja obliczeniowa vs uczenie maszynowe

Inteligencja obliczeniowa

- Obliczenia miękkie
(ang. soft computing)
- Logika rozmyta
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności itp.
- Odkrywanie wiedzy z danych
- Symulacja procesów naturalnych
- Symulacja inteligencji ludzkiej

Inteligencja obliczeniowa vs uczenie maszynowe

Inteligencja obliczeniowa

- Obliczenia miękkie (ang. soft computing)
- Logika rozmyta
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności itp.
- Odkrywanie wiedzy z danych
- Symulacja procesów naturalnych
- Symulacja inteligencji ludzkiej

Uczenie maszynowe

- Obliczenia miękkie (ang. soft computing)

Inteligencja obliczeniowa vs uczenie maszynowe

Inteligencja obliczeniowa

- Obliczenia miękkie (ang. soft computing)
- Logika rozmyta
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności itp.
- Odkrywanie wiedzy z danych
- Symulacja procesów naturalnych
- Symulacja inteligencji ludzkiej

Uczenie maszynowe

- Obliczenia miękkie (ang. soft computing)
- Logika rozmyta
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności itp.

Inteligencja obliczeniowa vs uczenie maszynowe

Inteligencja obliczeniowa

- Obliczenia miękkie (ang. soft computing)
- Logika rozmyta
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności itp.
- Odkrywanie wiedzy z danych
- Symulacja procesów naturalnych
- Symulacja inteligencji ludzkiej

Uczenie maszynowe

- Obliczenia miękkie (ang. soft computing)
- Logika rozmyta
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności itp.
- Odkrywanie wiedzy z danych

Inteligencja obliczeniowa vs uczenie maszynowe

Inteligencja obliczeniowa

- Obliczenia miękkie (ang. soft computing)
- Logika rozmyta
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności itp.
- Odkrywanie wiedzy z danych
- Symulacja procesów naturalnych
- Symulacja inteligencji ludzkiej

Uczenie maszynowe

- Obliczenia miękkie (ang. soft computing)
- Logika rozmyta
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności itp.
- Odkrywanie wiedzy z danych
- Metody bazujące na statystyce

Inteligencja obliczeniowa vs uczenie maszynowe

Inteligencja obliczeniowa

- Obliczenia miękkie (ang. soft computing)
- Logika rozmyta
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności itp.
- Odkrywanie wiedzy z danych
- Symulacja procesów naturalnych
- Symulacja inteligencji ludzkiej

Uczenie maszynowe

- Obliczenia miękkie (ang. soft computing)
- Logika rozmyta
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności itp.
- Odkrywanie wiedzy z danych
- Metody bazujące na statystyce
- Maksymalizacja sztucznych współczynników jakości

Filary inteligencji obliczeniowej

- Logika rozmyta
- Sztuczne sieci neuronowe
- Obliczenia ewolucyjne
- Teoria uczenia
- Metody probabilistyczne

Logika rozmyta (ang. fuzzy logic)

Logika rozmyta (ang. fuzzy logic)

➤ „Nic nie jest czarne albo białe, istnieją odcienie szarości”

Logika rozmyta (ang. fuzzy logic)

- „Nic nie jest czarne albo białe, istnieją odcienie szarości”
- Typy danych bazujące na liczbach rzeczywistych
 - Zmienne losowe
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności

Logika rozmyta (ang. fuzzy logic)

- „Nic nie jest czarne albo białe, istnieją odcienie szarości”
- Typy danych bazujące na liczbach rzeczywistych
 - Zmienne losowe
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności
- Metody pomiaru
 - Niepewności
 - Szumu w danych

Logika rozmyta (ang. fuzzy logic)

- „Nic nie jest czarne albo białe, istnieją odcienie szarości”
- Typy danych bazujące na liczbach rzeczywistych
 - Zmienne losowe
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności
- Metody pomiaru
 - Niepewności
 - Szumu w danych
- Wnioskowanie przybliżone

Logika rozmyta (ang. fuzzy logic)

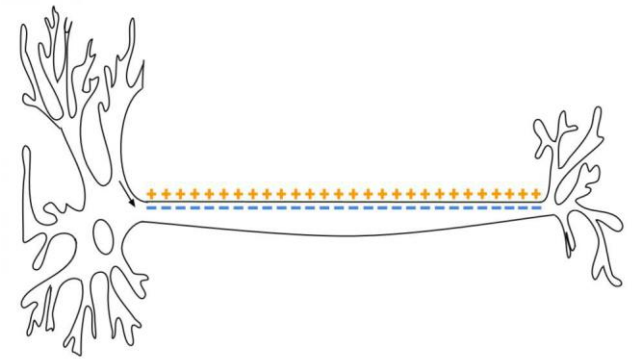
- „Nic nie jest czarne albo białe, istnieją odcienie szarości”
- Typy danych bazujące na liczbach rzeczywistych
 - Zmienne losowe
 - Prawdopodobieństwa
 - Współczynniki pewności
- Metody pomiaru
 - Niepewności
 - Szumu w danych
- Wnioskowanie przybliżone
- Odporność na błędy
 - Np.: niewielkie różnice w danych

Sztuczne sieci neuronowe (ang. artificial neural networks)

Sztuczne sieci neuronowe (ang. artificial neural networks)

➤ Neuron

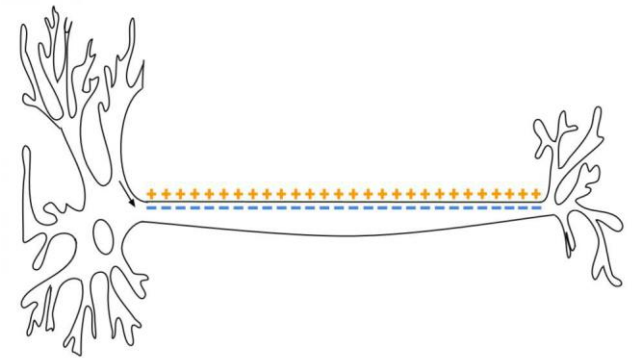
- Wiele wejść
- Jedno wyjście
- Funkcja przejścia/aktywacji
- Symulacja działania neuronu naturalnego

flaticon.com

Sztuczne sieci neuronowe (ang. artificial neural networks)

➤ Neuron

- Wiele wejść
- Jedno wyjście
- Funkcja przejścia/aktywacji
- Symulacja działania neuronu naturalnego

➤ Sieć neuronowa

- Graf powiązań między neuronami
- Wyjścia neuronów powiązane z wejściami innych neuronów
- Niepowiązane wejścia i wyjścia służą za wejście/wyjście sieci
- Symulacja działania mózgu

Zastosowania sieci neuronowych

- Analiza danych, klasyfikacja i regresja
- Pamięć asocjacyjna (skojarzeniowa)
- Detekcja wzorców i klastrowanie
- Systemy autonomicznej kontroli

Obliczenia ewolucyjne

Obliczenia ewolucyjne

➤ Symulacja ewolucji naturalnej

Obliczenia ewolucyjne

- Symulacja ewolucji naturalnej
- Populacja osobników (rozwiązań)

Obliczenia ewolucyjne

- Symulacja ewolucji naturalnej
- Populacja osobników (rozwiązań)
- Selekcja naturalna

Obliczenia ewolucyjne

- Symulacja ewolucji naturalnej
- Populacja osobników (rozwiązań)
- Selekcja naturalna
 - Przetrawanie najlepiej dopasowanych

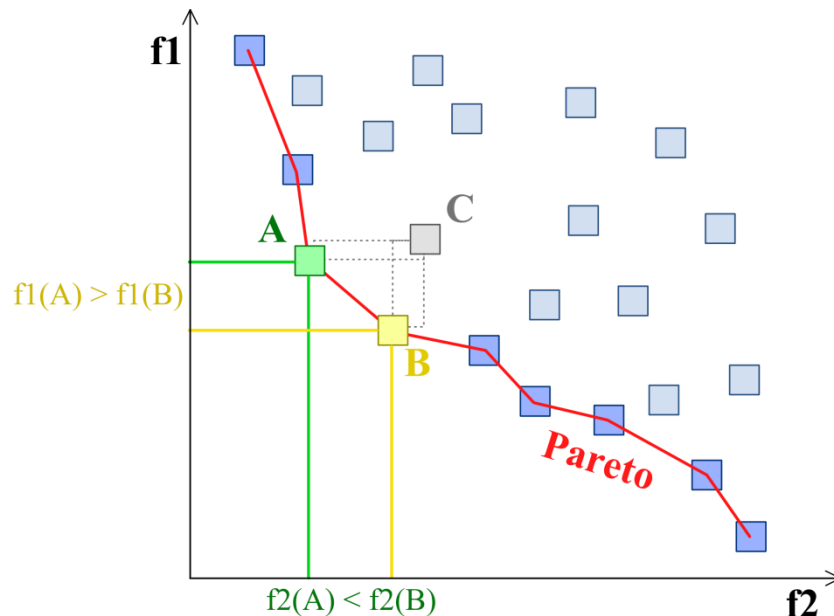
Obliczenia ewolucyjne

- Symulacja ewolucji naturalnej
- Populacja osobników (rozwiązań)
- Selekcja naturalna
 - Przetrawanie najlepiej dopasowanych
- Operacje genetyczne
 - Krzyżowanie rozwiązań
 - Tworzenie rozwiązań łączących cechy innych osobników
 - Mutacja rozwiązań
 - Drobna zmiana cech rozwiązania

Zastosowania obliczeń ewolucyjnych

- Symulacja procesów populacyjnych
- Optymalizacja heurystyczna
 - Bez gwarancji znalezienie optimum
- Optymalizacja wielokryterialna
 - Poszukiwanie rozwiązania minimalizującego wiele kryteriów
 - Zazwyczaj takie rozwiązanie nie istnieje
 - Występuje przetarg między kryteriami
 - Poszukiwanie rozwiązania niezdominowanego
 - Nie gorszego od pozostałych na wszystkich kryteriach

Front Pareto

- Dwa minimalizowane kryteria
- A i B są niezdominowane
 - Nie istnieje rozwiązanie nie gorsze na każdym kryterium
- A i B są nieporównywalne
- C jest ściśle gorsze od A i B

Teoria uczenia (ang. learning theory)

- Zapożyczenie z psychologii i kognitywistyki
- Ogół metod symulujących ludzkie uczenie
 - Zapamiętywanie
 - Powtarzanie
 - Detekcja i utrwalanie częstych wzorców
 - Uwzględnianie kontekstu (stanu środowiska)
 - Uwzględnianie wcześniejszych doświadczeń

Metody probabilistyczne

- Narzędzia zapożyczone ze statystyki
 - Analiza losowości
 - Analiza częstości występowania
 - Analiza powiązań między zmiennymi
 - Np.: korelacji
- Służą realizacji zadań logiki rozmytej

Przykłady zastosowań CI

mite

container ship

motor scooter

leopard

mite	container ship	motor scooter	leopard
black widow	lifeboat	go-kart	jaguar
cockroach	amphibian	moped	cheetah
tick	fireboat	bumper car	snow leopard
starfish	drilling platform	golfcart	Egyptian cat

grille

mushroom

cherry

Madagascar cat

convertible	agaric	dalmatian	squirrel monkey
grille	mushroom	grape	spider monkey
pickup	jelly fungus	elderberry	titi
beach wagon	gill fungus	ffordshire bullterrier	indri
fire engine	dead-man's-fingers	currant	howler monkey

Detekcja zawartości obrazu

Alex Krizhevsky, Ilya Sutskever, Geoffrey E. Hinton, ImageNet Classification with Deep Convolutional Neural Networks

Boston Dynamics

Autonomiczny robot

Atlas – Boston Dynamics

Boty gier wykorzystujące informacje wizualne

Michał Kempka, Grzegorz Runc, Jakub Toczek, Marek Wydmuch, Wojciech Jaśkowski, VizDoom,
Instytut Informatyki Politechnika Poznańska

Pojazd autonomiczny

„Stanley” – zwycięzca DARPA Grand Challenge 2005, dystans: 212,4km, czas: 6:54h.

Pytania?

